

Vlaams
Parlement

ingediend op **367** (2019-2020) – Nr. 2
30 juni 2020 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Adeline Blancquaert

over het voorstel van resolutie

van Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans,
Sam Van Rooy, Yves Buysse en Chris Janssens

over de bescherming
van ons culturele erfgoed
en onze monumenten
tegen een nieuwe beeldenstorm

Samenstelling van de Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed:

Voorzitter: Kurt De Loor.

Vaste leden:

Allessia Claes, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Manuela Van Werde, Katja Verheyen;
Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Guy D'haeseleer;
Vera Jans, Joke Schauvliege;
Steven Coenegrachts, Mercedes Van Volcem;
An Moerenhout, Tine Van den Brande;
Kurt De Loor.

Plaatsvervangers:

Inez De Coninck, Liesbeth Homans, Sofie Joosen, Jos Lantmeeters, Lorin Parys;
Leo Pieters, Klaas Sloomans, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Katrien Partyka, Katrien Schryvers;
Jean-Jacques De Gucht, Gwenny De Vroe;
Ann De Martelaer, Gustaaf Pelckmans;
Maxim Veys.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

Documenten in het dossier:

367 (2019-2020) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

De Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed besprak op 25 juni 2020 het voorstel van resolutie van Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloopmans, Sam Van Rooy, Yves Buysse en Chris Janssens over de bescherming van ons culturele erfgoed en onze monumenten tegen een nieuwe beeldenstorm.

De Vlaams Belangfractie had de spoedbehandeling van het voorstel van resolutie gevraagd in de plenaire vergadering van 17 juni 2020. De plenaire vergadering verwierp het voorstel tot spoedbehandeling en het voorstel van resolutie werd verwezen naar de Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed (zie *Hand. VI.Parl. 2019-20, 17 juni 2020*).

(Tijdens de vergadering van de commissie waren alleen de commissievoorzitter en de commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, de plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

De Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed verwierp het voorstel van resolutie.

1. Toelichting

Filip Brusselmans stelt dat in de nasleep van de dood van de zwarte Amerikaan George Floyd bij een politiearrestatie, in meerdere landen een door de Black Lives Matterbeweging geïnstigeerde hetze tegen het westerse culturele erfgoed ontstond, waarbij monumenten werden gevandaliseerd, van overheidswege werden verwijderd of zelfs werden vernietigd.

De oorsprong van die massahysterie bevindt zich volgens de spreker dus in de Verenigde Staten, en in tweede orde ook in het Verenigd Koninkrijk. Al snel, zoals dat gaat met onze media die smullen van zulke situaties, kwam dat ook onze richting uit. Het fenomeen van de beeldenstorm waaide eerst over naar Nederland, waar op sociale media werd opgeroepen om de standbeelden van de zeeheld Piet Hein en de politicus Johan van Oldenbarnevelt in Rotterdam te beschadigen. Het standbeeld van Piet Hein werd uiteindelijk ook effectief beklad. Op het standbeeld van de Nederlandse vermoorde politicus Pim Fortuyn werd zwarte tape aangebracht. De spreker vindt het onbegrijpelijk dat in de westerse wereld het standbeeld van een man die werd vermoord omwille van zijn politieke mening en succes wordt beklad.

In eigen land werden aanvankelijk vooral standbeelden van Leopold II geïseerd omwille van diens optreden in Congo. In de steden Antwerpen, Leuven en Bergen werden standbeelden van Leopold II al verwijderd na vandalisme. Onder meer uit de centrale bibliotheek van de Katholieke Universiteit Leuven werd een beeld van de vorst verwijderd. Ook in Oostende, Gent, Tervuren en Brussel werden beelden van Leopold II het slachtoffer van vandalisme. Zelfs in Ekeren, merkt de spreker op, is het standbeeld van Leopold II, dat de voorbije weken verschillende keren werd gevandaliseerd, weggehaald.

Ondertussen grijpt de beeldenstorm nog verder om zich heen. Op internet werd anoniem een petitie gestart voor het slopen van monumenten. Inmiddels werden ook in Vlaanderen al tal van monumenten beschadigd en beklad. Een standbeeld van koning Boudewijn werd met verf overgoten. In Zottegem werd vandalisme gepleegd op standbeelden van Julius Caesar en de Heilige Antonius van Padua. Achter de kapel van de Heilige Antonius werden alle beelden onthoofd. Zelfs een standbeeld van voormalig premier Wilfried Martens werd beklad met verf.

Alsof dat nog niet gek genoeg was, moeten er zelfs Mariabeelden aan geloven. De spreker begrijpt de link tussen Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen en racisme niet, maar dat toont de ware motieven van de daders aan. Dat kadert niet in een protest tegen vermeend racisme in onze contreien maar is voor de spreker louter een symptoom van de omvolking, een gevolg van het importeren van barbaarse culturen en een toonbeeld van botsende beschavingen zoals Samuel Huntington het in 1996 heeft voorspeld.

In plaats van tegengas te geven tegen die verontrustende ontwikkeling waarbij ons erfgoed wordt geïveerd, springen bepaalde politici op de kar van de beeldenstorm. Volgens verschillende mediaberichten zouden de Vlaamse gemeenten van minister van Inburgering Bart Somers een handreiking ontvangen om de discussie over gecontesteerde beelden of straatnamen te voeren. Daarvoor werden door de minister blijkbaar zelfs al enkele experts aangetrokken. De bedoeling van 'minister van Samenleven' Bart Somers is om "context en argumenten te bieden, en verschillende oplossingen aan te reiken: een beeld kan vernietigd worden, maar ook verplaatst naar een museale setting".

De aanvallen op het westerse en Vlaamse erfgoed zijn evenzeer aanvallen op onze westerse en Vlaamse geschiedenis. Elk monument kadert in een bepaalde tijdsgeschiedenis. Het is een gegeven dat veel personen die grootse daden hebben verricht, anderzijds ook hun minder fraaie kanten hebben. Monumenten beschadigen, verwijderen of slopen omdat ze bepaalde personen of groepen zogenaamd zouden kwetsen, is echter allerm minst een oplossing voor de spreker. Op die manier zouden we geen enkel standbeeld meer overhouden.

De spreker noemt het in die logica trouwens opmerkelijk dat er stemmen opgaan om de huidige beelden te vervangen door Afrikaanse helden, zoals de Mandela-familie, die toch ook wat op hun kerfstok hebben. Onder het mom van diversiteit kan en mag natuurlijk altijd een tikkeltje meer, beweert de spreker. Ten bewijze daarvan haalt hij het gedogen van massamanifestaties enkele weken geleden aan, middenin de coronacrisis, terwijl wie daarvoor met twee op een bankje zat te rusten 500 euro boete kreeg. De massa in Brussel en andere steden mocht echter gewoon zijn gang gaan.

De Vlaams Belangfractie wijst deze cultuurmarxistische aanval op onze identiteit en geschiedenis dan ook sterk af. De geschiedenis kan en mag niet worden weggegomd. Standbeelden verwijderen manipuleert ons erfgoed en onze geschiedenis en dat moet absoluut worden vermeden volgens de spreker. Als Vlaams-nationalisten en republikeinen zijn de indieners niet plots fan van Leopold II of andere telgen van het koningshuis, maar men hoeft geen fan te zijn om het bestaan en de geschiedkundige waarde van een persoon en de bijbehorende afbeeldingen te erkennen.

Overigens vindt de spreker het belangrijk om vast te stellen dat de massahysterie tegen ons erfgoed wordt georganiseerd door een goed geoliede activistische beweging met extreme standpunten, die weliswaar een zekere steun geniet binnen de media en het politieke establishment, maar geenszins bij een meerderheid van de bevolking, zoals wel vaker het geval is in dit land.

Wie dit voorstel van resolutie zou steunen, verzet zich dan ook sterk tegen het vandaliseren, verwijderen of vernielen van standbeelden en kiest ervoor dat standbeelden eerder worden geduid met plakkaats die toelichting geven.

Concreet vragen de indieners aan de regering om: er bij onze steden en gemeenten op aan te dringen om onze monumenten en ons erfgoed te beschermen tegen al dan niet ideologisch gemotiveerd vandalisme; er bij het Federale Parlement en de Federale Regering op aan te dringen dat vandalisme tegen onze monumenten en

ons erfgoed kordaat moet bestraft worden; er bij onze steden en gemeenten op aan te dringen dat vandalisme tegen onze monumenten en ons erfgoed prioriteit krijgt in het lokale vervolgingsbeleid; zelf op geen enkele wijze bij te dragen tot het creëren van een sfeer die het beschadigen of vernielen van standbeelden in de hand werkt; niet toe te geven aan de huidige cultuurmarxistische aanval op ons erfgoed en de verwijdering van monumenten of straatnaamborden niet aan te moedigen en, indien het toch gebeurt, dat sterk te veroordelen en in te zetten op historische duiding.

De spreker rekent daartoe op het gezond geschiedkundig verstand van zijn collega's.

2. Bespreking

Joke Schauvliege veroordeelt vandalisme ten zeerste, maar het voorstel van resolutie is nogal gericht op lokale besturen en minister van Binnenlands Bestuur Bart Somers is daarmee al aan de slag. Hij heeft al een initiatief genomen om samen met een expertencommissie en de lokale besturen te bekijken wat de beste aanpak is. Voor de spreekster is dat de juiste manier van werken.

Zij ziet geen meerwaarde die het voorstel van resolutie zou bijbrengen. Vandalisme moet absoluut worden verworpen maar daarvoor is er geen resolutie nodig. De spreekster meent dat de regering en de minister niet hebben gewacht op dit voorstel en al de juiste stappen hebben gezet. Voor de spreekster is het bijgevolg niet nodig om dit voorstel aan te nemen.

Sarah Smeyers vindt dat er op zich een grote kern van waarheid in het voorstel van resolutie zit. Zij wijst er wel op dat minister Matthias Diependaele tijdens de vergadering van de Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed op 18 juni 2020 al geantwoord heeft op de vragen omtrent specifiek de standbeelden van Leopold II (vragen om uitleg van Cathy Coudyser, over het beschermde Leopold II-beeld in Oostende en de huidige commotie daarover, en van Maxim Veys, over het historisch bewustzijn inzake ons onroerend erfgoed). De minister heeft daarmee tevens een antwoord geboden op de vragen die in het voorstel van resolutie staan rond het veroordelen van vandalisme en het beschermen van monumenten, wat in se een terechte bekommernis is.

Erfgoed is volgens de spreekster een drager van verhalen en betekenissen. Die verhalen moeten met de juiste nuance verteld worden. Het vernietigen of verwijderen van standbeelden is inderdaad geen goede manier om met het verleden om te gaan. Of men er nu voor of tegen is, men kan het verleden niet uitwissen. De minister vond een opheffing van de bescherming niet aan de orde, zo bleek uit zijn uitvoerige reactie op de voormelde vragen om uitleg.

We mogen de geschiedenis niet uitgommen, stelt de spreekster. Standbeelden weghalen of vernietigen is geen oplossing. Zo wordt de geschiedenis misschien minder zichtbaar, maar ze verdwijnt niet. We mogen ons eigen straatbeeld niet censureren of van dingen ontdoen, ook geen dingen die een zwarte bladzijde in onze geschiedenis vormen. Op zich kan de spreekster zich vinden in de inhoud van het voorstel, die eigenlijk evident is, maar de minister heeft al geantwoord dat hij op dezelfde lijn zit en dus is het voorstel zonder voorwerp.

Kurt De Loor veroordeelt vanzelfsprekend ook vandalisme. Het kan niet de bedoeling zijn schade toe te brengen aan standbeelden of monumenten. De spreker verwijst naar zijn vraag om uitleg over verwijzingen naar Leopold II in de publieke ruimte, die hij op 16 juni 2020 heeft gesteld aan minister Bart Somers in de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering, over zijn houding naar lokale besturen daaromtrent. Het antwoord van de minister daarop was

inderdaad dat er een handreiking zou gegeven worden aan de lokale besturen, waarmee ze op een autonome manier aan de slag kunnen. De minister is niet bij de pakken blijven zitten en heeft de nodige initiatieven genomen.

Filip Brusselmans reageert dat hij het in zijn toelichting ook heeft gehad over de handreiking van minister Somers die eraan komt. Die handreiking is voor de spreker volledig fout omdat de minister daarin ruimte laat om beelden te verwijderen en dat is net wat de indieners met het voorstel van resolutie willen tegengaan. Bovendien staan er niet alleen punten gericht op de lokale besturen in.

Sarah Smeyers sprak zich daarnet uit tegen het verwijderen van standbeelden maar tegelijkertijd wil minister Somers de ruimte daartoe laten. Voor Filip Brusselmans lijkt het de enige optie voor de N-VA om het voorstel aan te nemen, om zo de daad bij het woord te voegen en zich niet te laten ringeloren door Open Vld, en een signaal te geven aan de regering dat de N-VA tegen het verwijderen van beelden is.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie van Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloopmans, Sam Van Rooy, Yves Buysse en Chris Janssens over de bescherming van ons culturele erfgoed en onze monumenten tegen een nieuwe beeldenstorm, wordt verworpen met 3 stemmen voor en 7 stemmen tegen.

Kurt DE LOOR,
voorzitter

Adeline BLANCQUAERT,
verslaggever